

centrum voor innovatie
en design
in Grand-Hornu

Studio Makkig&Bey, Prototype Work at Home for Proofflab © Foto Studio Makkig&Bey

persbericht

HOME MADE **CREËREN, PRODUCEREN, WONEN**

Curators : Chloé Braunstein-Kriegel en Fabien Petiot
Scenografie : Sam Baron en Sophie Albert

15.10.23 → 11.02.24

INLEIDING

Na het verkennen van thema's als samenleven (*Together. The new community architecture*, 25.03>01.07.2018), alternatieve productiewijzen (*Stop growth. Design and degrowth*, 01.07 >21.10.2018), richt het IDC zijn aandacht op het onderwerp thuiswerken.

"Wat doe ik thuis?"

Dit is ongetwijfeld de vraag die we ons allemaal stelden tijdens de opsluitingen in verband met de Covid-19 gezondheids crisis. Onder huisarrest herontdekten we onze huizen, hun kwaliteiten en hun beperkingen. In een tijd waarin telewerken voor velen van ons de norm werd, moesten we het doen met wat we hadden, zowel geïsoleerd als verbonden met elkaar. Dit historische en vaak angstwekkende moment heeft ons ook de kans gegeven om ons af te vragen wat we produceren en wat we van thuis uit kunnen maken.

Chloé Braunstein-Kriegel en Fabien Petiot, curatoren van de tentoonstelling *Home Made. Creëren, Produceren, Wonen*, reageren door een lange geschiedenis, hedendaagse creatie en toekomstgerichte projecten samen te brengen. Ze presenteren een selectie van internationale ontwerpers en collectieven die, samen met een verzameling ervaringen, getuigenissen en historische objecten, ons helpen om de implicaties van thuisproductie te begrijpen, de repercussies ervan op de intieme ruimte van het huis, maar ook op de stad als geheel.

Van de 19^e-eeuwse "kamermaker" tot de hedendaagse "maker", thuiswerken heeft een lange geschiedenis en de tentoonstelling HOME MADE. Create-Produce-Home herinnert aan deze lange geschiedenis, met projecten van ontwerpers en architecten die kijken naar toekomstige ontwikkelingen. Sommigen dromen van thuiswerken op een utopische, poëtische manier, terwijl anderen voor een meer pragmatische benadering kiezen. Maar ze brengen ons allemaal terug naar vragen die zowel eenvoudig als duizelingwekkend zijn: wat is leven? wat is werken? hier benaderd vanuit de invalshoek van vreugdevolle creativiteit.

Home made muziekstudio's, 3D-printing, textielproductie, meubel- en microarchitectuurontwerp, stadslandbouw, hergebruik van materialen, enz. Een grote verscheidenheid aan situaties toont de toenemende professionaliteit van de bewoners en hun opname in een netwerk dat verder reikt dan de grenzen van hun woning.

DE TENTOONSTELLING

De tentoonstelling heeft de vorm van een geografische reis. Vier schalen van locatie doorkruisen de tentoonstelling, waardoor we de wederzijdse invloeden tussen werk en huiselijke ruimte kunnen identificeren.

De **WERKPLAATS**, het **HUIS**, het **GEBOUW** en tot slot de **BUREAU / STAD / REGIO** laten zien hoe het werk voortdurend doorwerkt in onze directe en verre omgeving en zelfs de stad en het platteland opnieuw vormgeeft.

Deel 1: De werkplaats thuis. Werk ontmoet intimiteit

Of de ruimte nu ontworpen is voor een bepaalde beroepsactiviteit of dat het werk de ruimte zodanig is binnengedrongen dat de primaire functie ervan is veranderd, het atelier thuis is altijd de plaats waar werk en privéleven elkaar ontmoeten of zelfs samensmelten. Dit is het geval bij het zogenaamde "slaapkamerwerk" van de "canuts" uit Lyon, wevers wier imposante Jacquard-weefgetouw het grootste deel van hun huis in beslag nam, de "chamberlans" uit Limoges die vanuit huis porselein versierden voor fabrieken, en de tapijtweverijen van Aubusson, waar het weefgetouw basse lisse nog steeds naast de rest van het meubilair staat.

Naast deze ambachten aan huis was er het grote aantal kleine ambachten dat in West-Europa ontstond met de komst van de proto-industrie aan het eind van de achttiende en het begin van de negentiende eeuw. Dit systeem, gebaseerd op onderaanneming buiten de fabrieksmuren, monopoliseerde en maakte het ontluikende proletariaat meestal tot slaaf, zelfs op het platteland.

Na de naaimachine die halverwege de 19^e eeuw werd uitgevonden, was het vanaf de jaren 1980 de beurt aan de draagbare computer om de grenzen tussen werk en thuis te doen vervagen. Het huis als werkplek, dat vroeger vooral werd gebruikt door "slaapkamerarbeiders", wordt geleidelijk overgenomen door tertiaire beroepen in de vorm van telewerken. Vandaag de dag, met de miniaturisering en toegankelijkheid van nieuwe technologieën zoals 3D-printing, zijn we getuige van een vorm van verplaatsing van bepaalde productieprocessen naar de woning.

Deze verstrengeling van werk en intimiteit geeft ook vorm aan de creaties van veel hedendaagse ontwerpers die zelf produceren. Hun studio's zijn plekken waar geëxperimenteerd wordt en waar de vertrouwde wereld van het dagelijks leven en het decor hun projecten kleuren en vice versa.

Deel 2: Thuis

Deel 1: Het beroep thuis

Vanaf de tweede helft van de twintigste eeuw werd het huis geleidelijk gescheiden van het loontrekkende en productieve leven. Het werd uiteindelijk de bijna exclusieve plaats voor het gezinsleven, rust en vrije tijd. De komst van technologische hulpmiddelen in huis - vooral computers en smartphones - maakt het nu mogelijk om in elke kamer van het huis te werken of te spelen, wat de autonomie van elk gezinslid bevordert.

De groeiende populariteit van huishoudelijke apparaten die niet onderdoen voor die van professionals helpt ook om de huiselijke ruimte te veranderen: mensen willen hun keuken omtoveren tot die van een sterrenchef, ze willen meeslepende films projecteren in hun woonkamer, ze willen van hun slaapkamer een hotelsuite maken of van hun badkamer een spa.

In de jaren 1970 werd 'cocooning' gebruikt om een terugtrekking in huis te beschrijven. Zijn we nu getuige van een vorm van "bunkering"? De rol die het internet speelt, vormt een cultuur van de stad thuis, d.w.z. een reeks diensten die beschikbaar zijn vanuit het comfort van iemands eigen huis. Zozeer zelfs dat we ons afvragen of we de deur nog wel uit hoeven!

Door deze terugkeer naar het huis worden werk en productie thuis belichaamd in een vorm van empowerment als de ultieme fase van comfort. Als volwaardige bewoners brengen ontwerpers en makers geminiaturiseerde en meer toegankelijke gereedschappen in huis, zoals 3D-printen en lasersnijden, die tot nu toe werden uitbesteed. Deze technologieën helpen om objecten een tweede leven te geven. En als de bureaus het niet leuk vinden, kan het huis zelfs een *thuisstudio* worden, een plek om zelfgemaakte muziek te produceren.

Deel 2: Thuis

Deel 2: Opgesloten tijd

Onze relatie met werk, met de omgeving waarin het plaatsvindt en bij uitbreiding met stedenbouw als geheel, zal op zijn kop zijn gezet door de Covid-19 pandemie en de gevolgen daarvan, te beginnen met opeenvolgende opsluitingen. Deze gezondheids crisis heeft gediend als een eyeopener en een versneller. Beperkt in onze bewegingen, opgesloten of zelfs in quarantaine, werden velen van ons geconfronteerd met een plotselinge verwatering van de tijd. Gezinsleven, werk en vrije tijd doorspekten deze verschaning in huizen die vaak niet geschikt waren voor deze ontmoeting van werk en intimiteit over een lange periode.

Door te improviseren als leraar of kapper, door te werken op het ritme van videoconferenties, of zelfs gewoon door te koken, hebben we goederen geproduceerd, vergeten vaardigheden nieuw leven ingeblazen en nieuwe kennis vergaard.

Architecten en ontwerpers, in loondienst of freelance, hebben zich aangepast aan deze tijd van spanning en onzekerheid. Ergens tussen een nieuw soort "robinsonnade" en "verlichte" DIY in, is het hergebruiken van industriële en ambachtelijke gereedschappen een manier om al doende te experimenteren en innoveren. De huiselijke omgeving blijkt een plek van inspiratie te zijn en een materiële bibliotheek waaruit geput kan worden. Omringd door familie of verbonden met de wereld, de ontwerper is nooit helemaal een eiland.

Deel 3: Het gebouw. Een levende machine

Van de insulae van het oude Rome tot de internationale experimenten van de jaren 1960 en 1970 is het flatgebouw veel meer gebleken dan een eenvoudige kwestie van niveau of bouwhoogte. Een echte "levende machine", om de beroemde uitspraak van Le Corbusier te gebruiken, het gebouw is het portret van een tijdperk en vat de aspiraties ervan samen. Tegenwoordig verwachten we dat het omkeerbaar is en dat het flexibel kan worden gebruikt, zelfs à la carte. Het is een verbindingspunt tussen de bewoner en zijn of haar buurt.

De verspreiding van thuiswerken opent nieuwe horizonten voor het bouwen van de toekomst. Participatieve huisvesting, stadslandbouw, ecologische duurzaamheid, architecturale omkeerbaarheid en stadsvernieuwing: hoe kan het appartementsblok een laboratorium voor samenleven worden? Individualisme, het verlangen naar privacy en de groeiende autonomie van de bewoners sluiten een vorm van

gezelligheid niet uit: moestuinieren, het bundelen van grondstoffen, reparatiewerkplaatsen en het optimaliseren van gemeenschappelijke ruimtes getuigen hiervan.

Tot slot zorgt het krappe karakter van de woningen ervoor dat ze naar buiten toe overlopen, van het balkon tot het dak, via de gemeenschappelijke ruimten, naar het beeld van de tuinsteden van weleer. Op de achtergrond is er meer druk dan ooit op twee fronten: klimaatverandering en de schaarste van grondstoffen. Thuiswerken weer op de agenda van architecten zetten betekent de voorwaarden bedenken voor een meer gezellige levensstijl, met behoud van de privacy van de woning.

Deel 4: De buurt, de stad, de regio. Wanneer slaapkamerwerk het landschap vormt

Er loopt een rode draad door deze tentoonstelling: het huis is geen autonome entiteit, afgesloten van de wereld. Wat we thuis produceren loopt in feite voortdurend over in de buitenwereld, zoals de "stad van het kwartier" duidelijk laat zien. Dit concept vereist dat we opnieuw nadenken over de efficiëntie van transportnetwerken en de prestaties van gebouwen. Van architectuur wordt verwacht dat ze veelzijdig, omkeerbaar en duurzaam is, en zich tegelijkertijd aanpast aan de behoeften van de bewoners.

Tussen globaal en lokaal maakt thuiswerken evenzeer deel uit van een geglobaliseerde economie als van een circulair model dat een beroep doet op lokale expertise. Het helpt ook om de organisatie van steden te herschikken, van wijken tot regio's.

Thuis of in de lokale omgeving produceren stimuleert nieuwe vormen van economie en het delen van kennis, materialen en gereedschappen. Het ontstaan van zo'n netwerk van activiteiten doet denken aan de netwerken die in het verleden leveranciers van grondstoffen, thuiswerkers en klanten op regionale of zelfs nationale schaal met elkaar verbonden.

Dit type organisatie zou zelfs kunnen helpen om geïsoleerde gemeenschappen nieuw leven in te blazen door plattelandsclusters te creëren en zo de relatie tussen stad en platteland weer in evenwicht te brengen.

DE ONTWERPERS

Studio Aardman (Verenigd Koninkrijk), Assemble (Verenigd Koninkrijk), Carole Baijings (Nederland), Basketclub (Nederland), Camille Baudelaire (Frankrijk), Bold Design (Frankrijk), Erwan Bouroullec (Frankrijk), Stéphane Bureaux (Frankrijk), Tom & Will Butterfield (Verenigd Koninkrijk), Ciguë (Frankrijk), Marco Federico Cagnoni (Italië), Emma Cogné (Frankrijk), Droog Design (Nederland), Benjamin Edgar (Verenigd Koninkrijk), Júlia Esqué (Spanje), Katharina Evans & Katharina Brieditis (Zweden), Shigeki Fujihiro (Japan), Marta Ayala Herrera Studio (Spanje), Humade (Nederland), Joe Johnston (Verenigde Staten), Djoke de Jong (Nederland), Hella Jongerius (Nederland), Chris Kabel (Nederland), Buster Keaton (Verenigde Staten), Enzo Mari (Italië), Martial Marquet (Frankrijk), Omayra Maymó (Spanje), Antonin Mongin (Frankrijk), Isaac Piñeiro Studio (Spanje), Simone Post (Nederland), Rein Reitsma (Nederland), Repair Together (België), William Heath Robinson (Verenigd Koninkrijk), Rive Roshan (Nederland), Michael Schoner (Duitsland), Iris Seuren (Nederland), Ettore Sottsass Jr (Italië), Studio Brichet-Ziegler (Frankrijk), Studio Makkink & Bey - Rianne Makkink & Jurgen Bey (Nederland), Christian van der Kooy (Nederland), Km Zero - Sanna Völker (Spanje), Velocity (Verenigd Koninkrijk), Wald City - Frédérique Barchelard et Flavien Menu (Frankrijk), Sylvain Willenz (België), Turbina studio (Spanje).

CURATORS

Chloé Braunstein-Kriegel

Woont en werkt tussen Parijs en Bangkok.

Als erkend specialist op creatief gebied is Chloé geïnteresseerd in alle vormen van design en in kwesties met betrekking tot de leefomgeving: grafisch ontwerp, objecten, meubilair, interieurontwerp, decoratie, stedenbouw en architectuur zijn haar favoriete gebieden. Als analist van omgevingen en levensstijlen besteedt ze bijzondere aandacht aan de maatschappelijke en historische context van de thema's die ze behandelt.

Met haar gevarieerde en internationale achtergrond werkt ze op verschillende niveaus: als designcriticus, auteur van analytische teksten en monografieën, consultant voor ontwerpers en instellingen, tentoonstellingscurator, docent en workshoporganisator.

In 2019 richtte ze samen met kunst- en designhistoricus Fabien Petiot *The Polymathic* op, een onderzoeks- en creatieve studio waarin ze samenwerken aan het schrijven en ontwerpen van tentoonstellingen.

www.braunsteinkriegel.com

www.thepolymathic.com

Fabien Petiot

Woont en werkt in Nederland.

Fabien leeft van een multidisciplinaire aanpak die wordt gekenmerkt door zijn kennis van kunstgeschiedenis, de creatie van objecten en ruimtes en zijn vooruitziende visie op het gebied van ambacht en industriële productie.

Als ontwerper (oprichter van de Beau Travail studio), kunsthistoricus, scenograaf, auteur, docent, organisator van conferenties en workshops, consultant en tentoonstellingscurator, onttrekt zijn globale benadering zich aan categorisering en is gebaseerd op een gedurfde telescopering van geschiedenis, kunst, technologie, economie en maatschappelijke kwesties.

Samen met Chloé Braunstein is hij co-auteur van *CRAFTS. Anthologie contemporaine pour l'artisanat de demain* (uitgeverij Norma, 2018 in het Engels / 2019 in het Frans), dat dient als manifest en stappenplan voor hun praktijk: het samenbrengen van hedendaagse kwesties en de diversiteit van creatie omarmd op internationale schaal.

www.beautravail.nl
www.thepolymathic.com

SCENOGRAPHIE

Sam Baron

Woont en werkt tussen Frankrijk en Portugal.

Sam's herlezingen en herinterpretaties van traditionele vaardigheden bevragen het nut van hedendaagse materiële producties en het bestaan van nieuwe archetypes. Terwijl zijn creaties geworteld zijn in zowel artistiek als functioneel onderzoek, heeft hij een uitgesproken voorliefde voor culturele en historische verhalen, terwijl hij zijn visie in het dagelijks leven integreert.

Sam is bekroond met de Grand Prix de la Création de la Ville de Paris (2010) en de Silver Cube van de NYC Art Directors Club. De AD&D association (Londen) kende hem een Yellow Pencil toe voor het nummer van Colors magazine dat hij redigeerde.

Zijn werk wordt regelmatig geciteerd in de internationale pers en is opgenomen in internationale museumcollecties.

Hij was creatief directeur van het communicatieonderzoekscentrum Fabrica in Treviso (2007-2018).

In het Grand-Hornu maakte hij samen met Fabrica de tentoonstelling *Objet préféré* (2011) en de scenografie voor de tentoonstelling *Futur archaïque* (2015).

Voor dit project wordt Sam Baron bijgestaan door **Sophie Albert**, die hij leerde kennen op de École Nationale des Arts Décoratifs in Parijs. Ze gingen vervolgens samen voor een aantal klanten werken, waaronder juwelier Dinh Van, uitgever Pierre Frey en de restaurants van de Bagatelle-groep.

Sophie is opgeleid als ontwerpster en heeft veel samengewerkt met decorontwerpster Elizabeth Leriche op de Maison&Objet beurzen in Parijs.

Sinds enkele jaren wijdt ze zich ook aan keramiek, een passie die ze koestert vanuit haar atelier in haar geboortestreek Mayenne.

DE CATALOGUS

Een catalogus, uitgegeven in samenwerking met Stichting Kunstboek, bewaart de herinnering aan de 120 objecten, projecten en experimenten die in deze grote tentoonstelling worden gepresenteerd.

Onder redactie van Chloé Braunstein-Kriegel en Fabien Petiot ontwikkelt de catalogus bij de tentoonstelling *Home Made. Creëren, Produceren, Wonen* een originele benadering, die de rijke geschiedenis van thuiswerken combineert met de toekomstgerichte benaderingen en creativiteit van hedendaagse ontwerpers en architecten.

Wat produceren we thuis?

In een tijd waarin telewerken de norm is geworden, kijkt dit boek naar de ontmoeting tussen het professionele en het private thuis. Het werk weer in huis halen is geen triviale aangelegenheid: milieukwesties, samenleven, nieuwe stedelijkheid en verplaatste productie maken allemaal deel uit van de uitdagingen die aan de orde worden gesteld.

Chloé Braunstein-Kriegel en Fabien Petiot hebben een beroep gedaan op een aantal deskundigen om hun licht te laten schijnen over thuiswerken. Deze omvatten een essay van Didier Terrier, een historicus die gespecialiseerd is in de arbeidswereld in de achttiende en negentiende eeuw: *Travailler à distance, hier et aujourd'hui*; gevolgd door een tekst van de Engelse architect en architectuurhistorica Frances Hollis: *Conception pour le travail à domicile. Van architectuurgeschiedenis tot hedendaagse innovatie*.

Vier hoofdstukken behandelen de volgende aspecten van thuiswerken:

- De werkplaats thuis: werk ontmoet intimiteit
- Thuis werken
- De beperkte tijd van de huiselijke ruimte
- Het gebouw, de woonmachine

Elk van deze hoofdstukken behandelt een verscheidenheid aan onderwerpen, zoals

- de kamerkeramisten van Limoges (door erfgoedconservator Ariane Aujoulat)
- Antony Neuckens' fotografisch overzicht van België in 1910
- muziek geproduceerd in de thuisstudio (door elektronische muzikspecialist Christophe Vix-Gras)
- de verbazingwekkende vervaardiging van haarjuwelen (door textielontwerper Antonin Mongin)
- nieuwe thuishet technologieën als een vorm van postindustriële relocatie
- herstelbaarheid, de technologische kennis van de huiseigenaar
- de doe-het-zelver, die eeuwige afgesloten ruimte
- architecturale modulariteit, naar wonen à la carte

Formaat: 17 x 24 cm (staand)

Aantal pagina's: 144

Zachte kaft met flappen

Verkoopprijs: € 29,95

ISBN nederlandse editie: 978-90-5856-711-6

COLOPHON

Curators : Chloé Braunstein-Kriegel, Fabien Petiot
 Scenografie : Sam Baron, Sophie Albert
 Logistiek : Sébastien Corazza Sophia Bouarfa, Jean-François Paternoster
 Productie : Maxence Noël
 Graphisch vormgeving : Catarina Carreiras en Laetitia Centritto
 Grafische aanpassing : Virginie Stoquart
 Vertalingen : Marc Holthof, Right-Ink, Alpito
 Directeur : Marie Pok

CID team : Martine Acar, Shahrazad Ameer, Marine Babic, Sophia Bouarfa, Aubane Brebant, Jeffrey Bultez, Lukas Bultez, David Buyle, Giuseppe Cannella, Laetitia Centritto, Maryvonne Colle, Sébastien Corazza, Matteo De Felice, Brigitte Delattre, Gaëtan Delehouzée, Véronique Demebski, Filip Depuydt, Massimo Di Emidio, Françoise Foulon, Sophie Gallez, Céline Ganty, Marianne Jayé, Christine Lecomte, Laurence Lelong, Zoé Luc, Maxime Mairesse, Vincenzo Mauro, Justine Mertens, Jean-François Paternoster, Martin Paul, Thierry Pochet, Carine Saber, Virginie Stoquart, David Vilain, Maryse Willems,

Het CID bedankt zijn donateurs, ontwerpers en geldschieters

Marijn Van Der Poll
Do it, chair, 2000

© Foto Marijn Van Der Poll

Emma Cogné
Tuborama with View, 2018

© Foto Emma Cogné

Sylvain Willenz
Razzle Mask

© Foto Ben Wiernik

Erwan Bouroullec
Stool

© Foto Erwan Bouroullec

Turbina Studio
Future Archeology

© Foto Turbina Studio

Ciguë
4 voorbeelden van lamp in gegoten
aluminium, 2019

© Foto Ciguë

**CID - CENTRUM VOOR INNOVATIE EN
DESIGN in Grand-Hornu**

Site du Grand-Hornu
Rue Sainte-Louise 82
B-7301 Hornu

+32 (0)65 65 21 21
info.cid@grand-hornu.be

www.cid-grand-hornu.be
www.facebook.com/cidgrandhornu

VOORZITTER

Fabienne Capot

DIRECTRICE

Marie Pok

COMMUNICATIEDIENST

Massimo Di Emidio
+32 (0)65 61 39 11
massimo.di_emidio@hainaut.be

PERSCONTACT

Voor het CID
Sophie Carrée PR
foto : sophiecarree.be/press
+32 (0)2 346 05 00
press@sophiecarree.be
www.sophiecarree.com

OPENINGSUREN

Dagelijks van 10 tot 18 uur, behalve op maandag.
De site van Grand-Hornu is gesloten op 24, 25, 31 december en 01 januari.

De administratieve dienst is op werkdagen bereikbaar van 8u tot 16.30u.

TOEGANGSPRIJS

- Combiticket Site van Grand-Hornu / CID / MACS: 10 €
  - Reductietarief: 2 of 6 €
  - Groepstarief (minimum 15 pers.): 6 €
  - Schoolgroepen: 2 €
  - Gratis voor kinderen onder 6 jaar
  - Gratis toegang de eerste zondag van de maand
  - Audio-gids om de historische site te ontdekken (FR / NL / DUIJS / ENG / IT / SP): 3 €
- Gratis geleide bezoeken voor individuele bezoekers
- van dinsdag tot zaterdag om 11u voor de historische site, om 15.30u voor de designtentoonstelling
  - zondag om 15u voor de historische site, om 16.30u voor de designtentoonstelling

RESERVATIES

Reserveren is verplicht voor rondleidingen (op afspraak) van de tentoonstellingen en/of de historische site (FR / NL / DUIJS / ENG).
+32 (0)65 61 39 02
reservations@grand-hornu.be

RESTAURATIE

Het restaurant **Rizom** wordt geleid door Olivier Devriendt, voormalig ondercommandant van Sang Hoon Degeimbre in L'Air du Temps, en biedt een interculturele keuken. Bovendien biedt **Rizom** ook een nieuwe fast-food service in de cafetaria, die onlangs is omgebouwd door ontwerper Benoît Deneufbourg.

info@rizom-restaurant.be
www.rizom-restaurant.be
+32 (0)65 61 38 76

PARTNERS

